

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 30 stycznia 2023 r.

Pozycja 27

POSTANOWIENIE z dnia 29 września 2021 r. Sygn. akt Ts 143/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Piotrowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.B. w sprawie zgodności:

- 1) art. 118 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm., w brzmieniu od dnia 19 kwietnia 2010 r., nadanym ustawą z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2010 r. Nr 7, poz. 45) „w zakresie, w jakim w przypadku braku podstaw do wniesienia skargi (w tym skargi konstytucyjnej w zw. z art. 36 [ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym; Dz. U. z 2019 r. poz. 2393]) ustanowiony radca prawny lub adwokat jest obowiązany zawiadomić na piśmie o tym stronę oraz sąd, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia go o wyznaczeniu (...) poprzez takie sformułowanie przepisów, które wymaga złożenia przez pełnomocnika z urzędu opinii o braku podstaw do złożenia skargi nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia go o wyznaczeniu, nawet jeśli w tym czasie nie był w stanie uzyskać stanowiska reprezentowanej strony czy zapoznać się z całym materiałem sprawy”, z art. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 6, art. 8 i art. 12 ust. 1 Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w związku z art. 2 i art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75, ze zm.) „poprzez przyjęcie, że z obowiązku rzetelnego działania, zgodnego z dobrymi obyczajami (art. 6 KERP), lojalnego względem klienta i z uwzględnieniem jego dobra oraz w celu ochrony jego praw (art. 8 KERP), sumiennie i z należytą starannością (art. 12 ust. 1 KERP) nie wynika obowiązek pełnomocnika do osobistego kontaktu z reprezentowaną stroną – co pozbawia stronę prawa do sprawiedliwego procesu, w którym jest reprezentowana przez pełnomocnika, który spełnia powyższe kryteria”, z art. 45 ust. 1 Konstytucji;
- 3) art. 6, art. 8 i art. 12 ust. 1 Uchwały powołanej w punkcie 2 w związku z art. 2 i art. 3 ust. 2 ustawy powołanej w punkcie 2 „poprzez ograniczenie prawa do sądu w związku z brakiem wyartykułowania obowiązku kontaktu pełnomo-

- cnika z urzędu z reprezentowaną stroną, co winno stanowić brak rzetelności”, z art. 17 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 i w związku z art. 2 Konstytucji;
- 4) art. 57 pkt 7 i art. 64 ustawy powołanej w punkcie 2 „w zakresie uprawniającym/zobowiązującym samorząd radcowski do uchwalenia zasad etyki i deontologii zawodu, nie formułując żadnych wytycznych co do treści tych zasad”, z art. 17 ust. 1 w związku z art. 2 oraz w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 1 października 2020 r. (data nadania) A.B. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych (dalej: OIRP) w O. postanowieniem z 15 kwietnia 2019 r. odmówił wszczęcia dochodzenia z zawiadomienia skarżącego w sprawie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (ówcześnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 2115; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 75, ze zm.; dalej: ustawa o radcach prawnych) wobec radcy prawnego P.L., wyznaczonego jako pełnomocnik z urzędu skarżącego do sporządzenia skargi konstytucyjnej (sygn. akt [...]).

Po rozpoznaniu odwołania skarżącego od powyższego orzeczenia postanowieniem z 30 września 2019 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w O. utrzymał je w mocy (sygn. akt [...]).

2. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 6 listopada 2020 r. skarżący został wezwany do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez doręczenie jednego jej egzemplarza z kompletem załączników. W piśmie z 4 grudnia 2020 r. (data nadania) skarżący odniósł się do wezwania.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 29 kwietnia 2021 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez oznaczenie miejsca zamieszkania skarżącego oraz wskazanie: a) które konstytucyjne wolności lub prawa skarżącego, wynikające z powołanych w skardze postanowień Konstytucji, zostały naruszone, b) w jaki sposób wydanie – na podstawie kwestionowanych przepisów – ostatecznego rozstrzygnięcia naruszyło wolności lub prawa skarżącego. W piśmie z 17 maja 2021 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do zarządzenia.

3. Zdaniem skarżącego art. 118 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.), na podstawie którego wydano w jego sprawie postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP w O. z 30 września 2019 r. (sygn. akt [...]; dalej: orzeczenie ostateczne) narusza art. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji przez to, że w treści tego przepisu „zaaprobowano brak [konieczności] kontaktu profesjonalnego pełnomocnika z klientem i podejmowanie czynności przez pełnomocnika bez znajomości stanowiska klienta i będących w jego posiadaniu dokumentów, co w konsekwencji pozbawiło go możliwości wniesienia skargi konstytucyjnej i uzyskania rozstrzygnięcia, a na co zezwalają zdaniem skarżącego nieprawidłowo, tj. niezgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji ukształtowane m.in. przepisy procedury cywilnej, wymuszając na pełnomocniku z urzę-

du sporządzenie skargi lub opinii o braku podstaw do jej wniesienia w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia go o wyznaczeniu, zatem nawet w sytuacji braku możliwości skontaktowania się z klientem” (s. 1 i 2 pisma skarżącego z 17 maja 2021 r.; dalej: pismo). Wskazał, że art. 6, art. 8 i art. 12 ust. 1 Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (dalej: Kodeks Etyki) w związku z art. 2 i art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75, ze zm.; dalej: ustawa o radcach prawnych) są niezgodne z art. 45 ust. 1 Konstytucji, bowiem przepisy te „nie zapewniły takiego ukształtowania procedury, by kwalifikowany pełnomocnik zobowiązany był uzyskać stanowisko klienta (...) na skutek czego skarżący został pozbawiony możliwości wniesienia skargi konstytucyjnej, a pełnomocnik uwolniony od odpowiedzialności dyscyplinarnej” (s. 2 pisma). Zaskarżonym art. 6, art. 8 i art. 12 ust. 1 Kodeksu Etyki w związku z art. 2 i art. 3 ust. 2 ustawy o radcach prawnych zarzuca niezgodność z art. 17 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 i w związku z art. 2 Konstytucji, bowiem – jak wskazał – „nie artykułują wprost obowiązku kontaktu pełnomocnika z urzędem z reprezentowaną stroną, co winno stanowić brak rzetelności i skutkować odpowiedzialnością dyscyplinarną – ponieważ jednak nie stanowi, możliwe było wydanie zaskarżonego postanowienia dyscyplinarnego” (s. 2 i 3 pisma). Zdaniem skarżącego art. 57 pkt 7 i art. 64 ustawy o radcach prawnych jest niezgodny z art. 17 ust. 1 w związku z art. 2 oraz w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji z uwagi na brak w nich jakichkolwiek wytycznych co do treści zasad etyki i deontologii zawodu, czego konsekwencją było odmówienie przez sąd dyscyplinarny wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przeciwko pełnomocnikowi z urzędu skarżącego. Było to przyczyną pozbawienia skarżącego możliwości złożenia skargi kasacyjnej, co pozbawiło go prawa do sądu i uzyskania rozstrzygnięcia jego sprawy.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Warunkiem skuteczności skargi konstytucyjnej jest spełnienie wymagań wynikających z Konstytucji oraz ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

2. W ocenie Trybunału analizowana skarga konstytucyjna nie spełnia przesłanek warunkujących jej merytoryczne rozpoznanie.

Zgodnie z wymogiem określonym w art. 79 ust. 1 Konstytucji, skonkretyzowanym w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, skargę konstytucyjną może wnieść każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone przez zakwestionowaną w skardze normę prawną.

Jak wynika z treści skargi konstytucyjnej, w odmowie uznania za delikt dyscyplinarny postępowania radcy prawnego wyznaczonego pełnomocnikiem z urzędu skarżącego dopatruje się on naruszenia przysługującego mu prawa do odpowiedniego (sprawiedliwego) ukształtowania postępowania sądowego zgodnego z zasadami demokratycznego państwa prawa, z uwzględnieniem sprawowania przez państwo i samorząd pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu radcy prawnego, a w konsekwencji – naruszenia prawa dostępu do sądu i prawa do rozstrzygnięcia sądowego.

Trybunał stwierdza, że ani wskazane przez skarżącego orzeczenia organów dyscyplinarnych Okręgowej Izby Radców Prawnych w O., ani też regulacje, które były podstawą ich wydania, nie kształtują sytuacji prawnej skarżącego. Przedmiot postępowania, w ramach którego wniesiono rozpatrywaną skargę, nie dotyczył podmiotowych konstytucyjnych praw skarżącego, lecz co najwyżej radcy prawnego, wobec którego odmówiono wszczęcia postępowania o przewinienie dyscyplinarne. Jeżeli w postępowaniu zakończonym wydaniem ostatecznego orzeczenia rozstrzygano o prawach innego podmiotu niż wnoszący skargę konstytucyjną, to przesłanka podmiotowa, warunkująca dopuszczalność wniesienia skargi konstytu-

cyjnej, nie może zostać uznana za spełnioną. Zgodnie z art. 64 ust. 4 pkt 1 w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK stanowi to podstawę odmowy nadania jej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.